

פתח דבר

“אֲשֶׁת הַיָּל מִי יִמָּצָא,
וְרָחֵק מִפְּנֵינִים מִכָּרָה”
(משלי לא, ט)

ההלכה. לעתים עלול האדם לשכוח את ה' ולהידבק רק בתורה. אם אנו מבקשים לחיות תורת חיים, שומה עלינו לעצור מדי פעם את הלימוד ולנסות להבין את התמונה הכללית של ההלכה, לאיזו מציאות היא חותרת (החסרה לנו כל כך היום), מהן התובנות וההשקפות האמורות לעצב את חיינו, הבאות לידי ביטוי בהלכה, וכיצד נוכל להביא לידי ביטוי את גילוי ה' בכל דבר. בעיני הרמב"ם, זהו הדבר החשוב ביותר, להבין את יסודות ההשקפה. וזה לשונו: "כי חשוב אצלי להסביר יסוד מהיסודות יותר מכל דבר אחר שאני מלמד".³ רק כך האדם יכול להינצל מפרטי הפרטים ולקום מן הלימוד, מכל לימוד, כשה' מלווה אותו בכל חייו, להתקדם אל המלך בארמונו. אמנם לשם כך, כדי שלא לטעות, יש ללמוד את הכל ולבקש מה' סיוע בלימוד, כפי שאומר הרמב"ם:

ואין לאדם לעשות עם הלמוד וההשתדלות בעסק התורה אלא לכוון את לבו לה', ויתפלל לפניו, ויתחנן שיחנהו דעת, ויעזרהו, ויגלה לו הסודות הכמוסים בכתבי הקודש, כמו שמצאנו דוד עליו השלום עשה כן, והוא אמרו: "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך".⁴

• שלמי תודה •

הנה מקום איתי לשבח עושי מצווה שנתאמצו לשם ה'. בכורת התודה מגיעה לד"ר יחיאל קארה הי"ו, חוקר בכיר באקדמיה ללשון העברית, המלווה את המפעל כמעט מראשיתו, אשר יגע על מלאכת הניקוד הקשה, ואף הגיה וערך את לשון הביאור. אש הקודש שבו ראויה להתפעלות בעיני ה' ואדם. תודה מיוחדת לרב רועי דובקין, מיישבת "תורת החיים", שנתמחה כבר בספר נזקים, ונתייגע לבאר את ההלכות הללו בטוב דעת, בדבקות, ביגיעה רבה ובלימוד מעמיק כפי שתחזינה עיני הקוראים, והביא את הדברים לידי סיום תוך הגהות רבות וחקירות עיוניות. יהי ה' עמו בכל אשר יפנה. ברכות למגיהים: הרב אריה כהן ור' דוד משה מיישבת קרני שומרון. בספר זה נשתתפו עמנו בהגהת הביאור הרב דוד פיאלקוף והרב דניאל ביג'ל מ"מכון שפע" בראשותו של הרב עדין אבן ישראל (שטיינזליץ), וביתד אתם ליטשנו חזור ולטש את כל הספר. האירורים בספר זה נעשו על

עם סיוע ביאור הספר הזה, רוח ה' תעטפני וכל גופי יהלל תודה על שסייענו הקדוש ברוך הוא להציע לפני בית ישראל את הספר הרביעי בספר "משנה תורה" לרמב"ם, הלוא הוא "ספר נשים", בתוספת ביאור, למען יהיו הכל, קטן וגדול, איש ואישה, בעל לב רחב ובעל לב קצר, ממשמשים בתורת רבנו בכל הודם ותפארתם.

• • •

דימה רבנו את אהבת ה' לאהבת אישה, העוטפת את מחשבת האדם בכל מקום ובכל זמן, ויותר ממנה:

וְכִיצַד הִיא הָאֵהָבָה הָרְאוּיָה? הוּא שְׂיֵאָהֵב אֶת יי אֵהָבָה גְּדוּלָּה יִתְּרָה רַבָּה עֵזָה עַד מְאֹד, עַד שְׂתָהָא נִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּאֵהָבַת יי, וְנִמְצָא שׁוֹגָה בָּהּ תְּמִיד, כְּאֵלוֹ חוֹלֵי הָאֵהָבָה שְׂאִין דְּעִתָּן פְּנוּיָה מְאֵהָבַת אוֹתָהּ אֲשֶׁהּ שְׁהוּא שׁוֹגָה בָּהּ תְּמִיד, בֵּין בְּשִׁכְבוֹ בֵּין בְּקוּמוֹ, בֵּין בְּשִׁעָה שְׁהוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ. יִתְּרָ מְזָה תְּהִיָּה אֵהָבַת יי בְּלֵב אוֹהֲבָיו, שׁוֹגֵין בָּהּ תְּמִיד, כְּמוֹ שְׂעִנְיוֹ: "בְּכָל לְבָבָךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֵדְךָ" (דברים ו.ה). וְהוּא שְׂשִׁלְמָה אוֹמֵר דְּרַךְ מְשָׁל: "כִּי חוֹלַת אֵהָבָה אָנִי" (שיר השירים ב.ה). וְכָל שִׁיר הַשִּׁירִים מְשָׁל הוּא לְעִנְיָן זֶה.¹

התורה - עץ חיים, עצה לחיים. ו"משנה תורה" המלא אהבת ה' יתברך, מדריך את האדם לא רק לקיים את מצוותיו, לא רק לירא אותו, אלא גם לאהוב אותו. הוא מעמיד את האדם מול גילוי ה' במבנה הגדול של התורה ואיזונים בפרטי החיים ובמשמעותם. לא מעטים חוששים מן ההלכה היבשה לכאורה. אף הרמב"ם, באחד הקטעים המפתיעים בספר "מורה הנבוכים", מדמה את המון העם לאנשים הנמצאים מחוץ לארמון המלך, ואומר: "אבל הפונים לחצר המלך להיכנס אליו, אלא שלא ראו כלל חצר המלך, הם המוני אנשי התורה, כלומר עמי הארץ העוסקים במצוות".² ומאליה עולה התמיהה: האמנם כך הוא יחסו של הרמב"ם למאמץ הגדול של הכרת המצוות ועשייתן? הרי לשם כך הקדיש את חיבורו הגדול ביותר "משנה תורה"!

תכליתה של התורה לעצב אדם ירא שמים ואוהב ה' באמת, ולא רק "שומר מצוות", "דתי", "טכנוקרטי" של

תודה לחנן מגוריו, המנהל את אתר הספר בשום שכל, וליונתן עזרן על עצותיו הטובות. תודה לשותפיי, ישיבת "אור וישועה", בראשות מו"ר הרב אליהו רחמים זייני, למנכ"ל ישי בוצחק, המוציא והמביא בטוב דעת, ולישיבת "תורת החיים", בראשות מו"ר הרב שמואל טל והרב אליקים צדוק, שנטלו על עצמם להפיץ את משנת הרמב"ם. תודה מיוחדת למארגן הרמב"ם היומי, אשר מניע את הנחלת הרמב"ם בכל כוחו, מכוח קריאתו של הרבי מליובאוויטש, אש קודש בו, ולהט לבבו מדביק את כולנו בעשייה מבורכת. תהא משכורת כולם שלמה מעם ה' אלוהי ישראל, וזכות הנשר הגדול תהא חופפת עליהם. ואחרונים חביבים, הלוא הם בני ביתי. יברך השם את נוות ביתי, ישמרה הצור, המלווה את עבודתי הקשה במפעל זה, ואת ילדינו היקרים. יהי רצון שנהיה אנחנו וצאצאינו כולנו אוהבי השם ולומדי תורתו לשמה.

י"מ

חיפה, אלול התשע"ב

ידנו תוך שימוש במקרא סימונים מספר יבמות של הרב עדין שטיינזלץ באדיבות ה"מכון הישראלי לפרסומים תלמודיים", ועל כך תודתנו נתונה להם.

תודה לצוות שעסק בעימוד הספר ובעיצובו, לרב עמנואל מזרחי וליעקב עציון, למנחם מענדל שכטר ולנאור ידעי שהפיקו מרגלית מתחת ידם, תוך הגהה מדוקדקת באמצעים מגוונים ומשוכללים, עד כמה שדינו מגעת. נאור ניהל את התהליך כולו בחכמת לב יחד עם הגהותיהם של ר' יעקב שהם, אברהם בן ארוש, בן ציון חנייה וחברים יקרים נוספים.

תודה לרב הלל גרשוני, שסייע בידי בעריכת נוסח הרמב"ם ובטיוטת הביאור. תודה גם לכל מי שהגיהו חלקים מן הספר, למחצה או לשליש או לרביע. תודה לגב' הילה בירן על רעיון לבה הנפלא בעיצוב המיוחד של כריכת הספר. מיטב התשבחות למר יצחק וייספיש על מאמציו המרובים בהפקת הספר ובליווי המסור של המפעל מתחילתו, בדבקות ובנועם, יהיה ה' בחילו.

◇ הערות ◇

1. תשובה ג.
2. מו"נ ג,א.
3. פה"מ ברכות ט,ז.
4. הקדמת הרמב"ם למשנה.